

KNJIŽEVNOST V TEMAH AVTORICE TANJE JELENKO

Bistvena novost obravnave književnosti v 4-letnih strokovnih šolah v primerjavi s prejšnjimi učnimi načrti je ta, da v ospredje postavlja razmišljajočega bralca, kateremu je treba ponuditi širok izbor besedil, med katerimi izbira učitelj glede na svojega naslovnika. K obravnavi literarnozgodovinskih sklopov, ki si sledijo po kronološkem zaporedju, so dodani tematski sklopi besedil, ki so dijakom blizu. In prav ta tematsko-receptijski vidik je imela v mislih avtorica učbenika Književnost v temah Tanja Jelenko.

Učbenik je namenjen obravnavi književnosti po tematskih sklopih v 4-letnih strokovnih srednjih šolah. Napisan je v skladu s prenovljenim katalogom znanja za slovenščino in se dopolnjuje z učbenikom Tanje Slemenjak Književnost skozi čas 1.

Književnost v temah vključuje naslednje tematske sklope:

- LJUBEZEN,
- DOM, DOMOVINA, SVET,
- POSAMEZNIK, DRUŽINA, DRUŽBA,
- DRUGAČNI IN ZAZNAMOVANI, SAMOTNEŽI IN ČUDAKI,
- ŽANRI.

V tematskem sklopu LJUBEZEN so na začetku predstavljena mnenja vrstnikov o ljubezni. Sledijo različna književna besedila in odlomki iz različnih besedil, ki jih dijaki berejo/poslušajo in ob njih uzaveščajo pomen ljubezni ter medčloveških odnosov. Izražajo svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje, pišejo vodeno interpretacijo ob odlomku iz Cvetja v jeseni, doživljajski spis, komentarje, berejo 1. sonet W. Shakespeara v angleščini, nato primerjajo dva prevoda, ustvarjajo film (avtorica jih spodbuja, naj napišejo scenarij za film), raziskujejo, kakšen je bil položaj učiteljic v 19. stoletju, poslušajo uglasbena besedila in jih primerjajo z obravnavanimi, oblikujejo strip ... Delajo individualno, v dvojicah, v skupinah.

DOM, DOMOVINA, SVET se prav tako začne z mnenji vrstnikov o omenjeni tematiki, dijaki berejo/poslušajo različna besedila (tudi uglasbena), ob katerih uzaveščajo pomen posameznikovega in družbenega odnosa do doma, domovine, sveta. Raziskujejo dogajanje na soški fronti (Soško dolino jim avtorica približa z zemljevidom in zanimivimi fotografijami), položaj slovenskih manjšin v letih po osamosvojitvi Slovenije. Avtorica se zaveda povezave pouka književnosti z jezikovnim poukom, zato npr. ob obravnavi Nove slovnice V. Kosa dijaki ponovijo svoje znanje o besednih vrstah in stavčnih členih. Pišejo doživljajski spis, pripravijo referat, plakate z iskrivimi mislimi o domovini, razstavo najljubših knjig z obravnavano tematiko, okroglo mizo o domu, domovini in svetu.

POSAMEZNIK, DRUŽINA, DRUŽBA je naslednji tematski sklop, v katerem dijaki prek razmišljanj vrstnikov o omenjeni tematiki preidejo k branju/poslušanju izbranih besedil, ob katerih spoznavajo temeljna vprašanja o odnosu med posameznikom, družino in družbo. Dijaki pišejo komentarje, spis z naslovom Motiv lepe Vide v Grenkem morju, raziskujejo sodne procese v 17. stoletju, pripravijo multivizijsko predstavitev problema, ki zadeva položaj žensk v sodobni družbi, prek svetovnega spleta obišejo muzej v Kobaridu in se srečajo s slovenskimi vojaki v 1. svetovni vojni na soški fronti, ljubitelji filmov si ogledajo film Hladni vrh.

V sklopu DRUGAČNI IN ZAZNAMOVANI, SAMOTNEŽI IN ČUDAKI se dijaki ob branju/poslušanju izbranih besedil in gledanju filma vživljajo v svet drugačnih ter se zavedajo pomena sprejemanja drugačnih. Avtorica je pri oblikovanju nalog znova upoštevala različne interese in sposobnosti dijakov, tako da lahko med različnimi nalogami vsak najde nekaj zase: nekateri pišejo scenarij za uprizoritev, drugi ga ocenjujejo, ilustratorji ilustrirajo, skupina dijakov nadomesti učitelja, pripravijo razstavo Minattijevih in Krakarjevih pesniških zbirk ... Pišejo samostojno pisno interpretacijo, pri čemer vrednotijo sošolčev izdelek, ocenjujejo govorni nastop.

ŽANRE sestavljajo različna žanrska besedila, ki jih dijaki berejo/poslušajo, jih primerjajo z visoko književnostjo in ugotavljajo, da tudi žanrska literatura lahko vsebuje pomembna etična sporočila. V mladinskem pripovedništvu spoznavajo problematiko odraščanja. Avtorica jih dodatno motivira k branju s t. i. skupnim projektom razreda, v katerem širijo dela mladinskega pripovedništva. Pri obravnavi potopisov dijaki „potujejo“ po Evropi, Afriki, Aziji, Avstraliji. Napišejo svoj osnutek za potopis, iz katerega bo morda nastal načrt za potovanje v prihodnosti. Ob branju dnevniških zapisov različnih avtorjev jih spodbuja, naj sami pišejo dnevnik. V dnevnikih časopisih naj poiščejo novico, za katero menijo, da ima zgodovinsko vrednost. Berejo različne biografije (o Prešernu, Napoleonu ...) in sami pišejo biografijo sošolcev, in sicer na podlagi njihovih življenjepisov. Berejo avtobiografska besedila različnih avtorjev in avtobiografijo primerjajo z dnevnikom. Ob različnih besedilih spoznavajo značilnosti klasične kriminalke in vrednotijo sporočilo. Dijaki poskušajo učitelju predstaviti kriminalko (roman ali film) in ga spodbuditi k branju knjige oziroma h gledanju filma. V zgodovinskem pripovedništvu se dijaki ob različnih odlomkih seznanijo z usodo aleksandrink, s časi, ko so Turki ugrabljali lepa dekleta, z dogajanjem na Tolminskem v 18. stoletju. Raziskujejo ameriško državljansko vojno, s pomočjo spletnih strani predstavijo sodobno Atlanto (spet ena od povezav pouka književnosti z jezikovnim poukom). Žanr fantastično in znanstvenofantastično pripovedništvo vključuje različne zgodbe, v katerih avtorji opozarjajo na zgrešeno smer razvoja, ki jo je človek povzročil s svojim ravnanjem, o utopiji in antiutopiji. Dijaki pripravijo projekt razreda, v katerem ustvarijo vzdušje v Dolini mrtvičnih plamenov, pri čemer avtorica znova upošteva različne interese in sposobnosti dijakov (lahko nadaljujejo zgodbo, likovno upodobijo Dolino mrtvičnih plamenov, poiščejo glasbo, izdelajo sceno za uprizoritev, pripravijo videoprojekcijo).

Posamezne tematske sklope sestavljajo različna besedila, povezana z izpostavljeno tematiko, ki jih dijaki obravnavajo različno, kajti avtorica ponuja raznolike strategije branja in zares bogat izbor didaktičnih pristopov, pri čemer ne izključuje nobene od temeljnih sporazumevalnih dejavnosti, vključuje razmišljanje o posamezniku, duševnih procesih, širši družbeni problematiki, medkulturnost, upošteva različne interese in sposobnosti dijakov, spodbuja medpredmetno povezovanje, uporabo digitalne tehnologije (učbenik je dopolnjen z DVD). Dijaki s pomočjo omenjenega učbenika razvijajo ključne zmožnosti/kompetence, zapisane v katalogu, hkrati pa je mogoče z uporabo tega učbenika (v povezavi z učbenikom Tanje Slemenjak, na kar avtorica na več mestih opozori) uresničiti splošne cilje pri pouku književnosti. Poleg tega ne izključuje tudi povezave pouka književnosti z jezikovnim poukom (ponovitev besednih vrst in stavčnih členov, frazem, predstavitev kraja ...).

Učbenik je bogato zasnovan tudi oblikovno. Vsebuje reprodukcije slik, fotografij in zemljevide. Nebesedno gradivo je vključeno kot dodatna spodbuda za dejaven stik s književnimi besedili in z odlomki iz književnih besedil. Smiselno so vključeni tudi piktogrami ob zahtevnejših nalogah (A res ni nič težjega?) in ob vsebinah, pri katerih bodo morali dijaki za dodatna pojasnila prositi učitelja slovenščine ali učitelje drugih predmetov.

Številna književna besedila, recepcijsko zanimiva za mladega bralca, različne metode obravnave in različni tipi nalog, domišljena in bogata likovna ter oblikovna zasnovanost, dopolnitev z DVD, predlogi za medpredmetno sodelovanje – vse to in še več potrjuje, da je učbenik zasnovan sodobno in je trenutno nepogrešljiv in edinstven za uresničitev ciljev tematskih sklopov.

M. Jus
Marjana Jus

Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu. Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu.

- I. SKLOP
- DVA DOKOLJIVINA, SVET
- PODARILNICE, DRUŽINA, DRUŽINA
- DRUGAČNA KAPITANOVANA, KAROTREZI IN ČUDAKI

Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu. Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu.

DVA DOKOLJIVINA, SVET je prvi del učbenika, ki vsebuje avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu. Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu.

PODARILNICE, DRUŽINA, DRUŽINA je drugi del učbenika, ki vsebuje avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu. Učbenik je zasnovan na avtorici Tanje Jelenko, ki je avtorica številnih književnih besedil, ki so namenjena mlademu bralstvu.